

Forfatter: Brandes, Edvard

Titel: Udrag fra Holberg og hans Scene

Citation: Brandes, Edvard: "Holberg og hans Scene", i Brandes, Edvard: *Holberg og hans Scene*, Gyldendal, 1898, s. 23. Onlineudgave fra Arkiv for Dansk Litteratur: https://tekster.kb.dk/catalog/adl-texts-brandesed_03-shoot-idm140324075282608/facsimile.pdf (tilgået 19. juli 2024)

Anvendt udgave: Holberg og hans Scene

Ophavsret: Udgiver har den fulde ophavsret.

Dog kan værket gengives i det omfang som det følger af ophavsretsretlige undtagelser om citat, kopiering til privat brug mv. Desuden kan der ske kopiering til undervisningsbrug mv. i det omfang som det følger af aftaler indgået med Copydan og tilsvarende institutioner.

Nogle af værkerne i Arkiv for Dansk Litteratur er dog helt fri af ophavsret (public domain), og så kan du bruge værket frit.

Du kan finde hvilke værker fra Arkiv for Dansk Litteratur som er frie i [denne liste](#). Har du spørgsmål til benyttelsen af et værk, kan du kontakte udgiver: [Det Danske Sprog- og Litteraturselskab](#)

Han fik ikke Foretræde, man stængede omhyggeligt Døren for ham. Man var vant til en Lærdom, der intet havde med Virkeligheden at skaffe, en Viden, der ingen praktiske Resultater paapegede, en Oplysning, der ikke vilde reformere Hans Majestæt Kongens Riger og Lande. Man havde *paa Bjerget* ingen Brug for *falsk Lærdom*. Vilde han *kuldkaste al Religion og føre Folk af Troen*? Eksercer ham brav, Niels Korporal!

Holberg kunde intet indbanke i de lærde Hjørner: Parykkerne dækkede dem altfor lunt og godt.

Og saa fattede han Nag til den lærde Hær og den sorte Skole. Havde de hjulpet ham, da han ung kom til dem med sin brændende Kundskabstørst? Nej, de havde rakt ham Kvalmedrik for læskende Vin. Og nu da han vilde øse ud til dem af sin Videns klare Brønd, nu raabte de: der er Gift i Brønden, kast den til, eller der bliver Sot og Syge af.

De forhaanede hans Kundskaber og kaldte ham ulærd, de nægtede ham Overbevisning og kaldte ham umoralsk — den revolutionære Journalist skød op i Holberg.

Længe tøvede han dog, rustede og øvede sig, inden han udsendte sit Skandskrift mod de Lærde: *En sandfærdig ny Vise om Peder Paars*.

Selv nu, hvor vi dog er adskilligt videre, kunde daarligt en Professor Philosophiæ ved

Københavns Universitet offentliggøre en burlesk og vild Satire. Ogsaa nu vilde man foretrække Anonymitet. Men dengang! Hvor var det uhørt og usket! Og man bøjer sig beundrende for det ædle Mod, som besjælede Holberg, da han brød med alle sine Standsfæller — for at skabe Lys i Mørket.

Han havde ikke vundet de Dannede — han havde blot tugtet dem og derved gjort dem til sit Publikum. Kunde han vinde de Udannede?

Agitatoren og Journalisten i ham saa' straks, at der kun var ét Middel: Teatret.

Han ventede ikke paa, at den danske Skueplads oprettedes. Inden dette skete, var Holberg allerede færdig med den første Række af Komedierne, som han ogsaa straks kunde forære Skuespillerne. Han forstod Teatrets uhyre Betydning som Oplysningsmiddel. Der kunde han komme Dumhederne og Fordommene tillivs. Maskeparykkerne paa Scenen kunde blive latterrystende Satire over Allongeparykkerne i Virkeligheden.

Den danske Skueplads blev Mindesmærket for Holbergs Geni.

Her fejrede hans *Forstand* sin Triumf. Thi Komædie er levende Logik. Her taaltes hverken Huller eller Udvækster, hverken Tomhed eller Pedanteri. Den kloge Holberg, som ellers ikke altid undgik sin Tids literære Mangler, har i Skuespillene kun en bitte Rem af Huden. Hvor er